

Zelfstandige kleinhandel is sleutelsector voor kortgeschoolde jongeren

- **Winkelbediende 3.0 is veerkrachtig, leergierig, flexibel en beschikt over commercieel inzicht;**
- **Arbeidskrapte vraagt andere HR- en opleidingscultuur**

1. Belgische regering moet meer kortgeschoolden aan het werk krijgen

UGent@Work publiceerde in haar tweemaandelijks nieuwsbrief opnieuw interessante cijfers over de Vlaamse en Belgische arbeidsmarkt. De Belgische werkzaamheidsgraad blijft met 75,4% onder de ambitie van 80%. Om een werkzaamheidsgraad van 80% te bereiken zal vooral moeten worden ingezet op het verleiden van inactieven (1,2 miljoen 25-64 jaar) naar de arbeidsmarkt. Want zelfs als alle Belgische werkzoekenden aan een job zouden geholpen worden, zou de werkzaamheidsgraad met 79,1% nog steeds onder de ambitie van 80% blijven.

Inactieven zijn niet-werkenden die ook niet op zoek zijn naar een baan. België is één van de vijf Europese landen (naast Italië, Griekenland, Roemenië en Kroatië) waar meer dan één op vijf personen in de rekruteringsbevolking geen job heeft en ook niet op zoek is naar een job.

Ter vergelijking: in Zweden is de inactiviteitsgraad 1 op 10. (10,7%). Ook Vlaanderen scoort qua inactiviteitspercentage met 18,3% van de personen onder de 25- tot 64-jarigen veel hoger dan onze buurlanden Nederland (14,6%) en Duitsland (15,8%). Naast gepensioneerden en studenten gaat het om ontmoedigde werklozen (die niet-uitkeringsgerechtigd zijn). Als we een groter deel van die groep aan het werk willen krijgen, moeten we vooral kijken naar de ontmoedigde werklozen zonder uitkering (voor het merendeel kortgeschoolden).

2. De krapte op de arbeidsmarkt vraagt andere HR- en opleidingscultuur

Minder dan 1 op 2 kortgeschoolden (47% heeft geen diploma secundair onderwijs) in België zijn aan het werk. Hiermee doen we het substantieel slechter in vergelijking met het Europese gemiddelde (57,6), buurland Frankrijk (54,3%) en in het bijzonder met buurlanden Duitsland (64,9%) en Nederland (67,6%), waar ongeveer twee op drie kortgeschoolden aan het werk zijn.

België en zeker Vlaanderen zijn een kenniseconomie en dat biedt minder kansen voor wie kortgeschoold is, aldus UGent@Work. Maar vele van die argumenten gaan ook voor Nederland op en toch zijn bij hen meer dan twee op drie kortgeschoolden aan de slag. Dat brengt ons opnieuw bij verschillen in arbeidsmarktbeleid in brede zin.

Vooreerst: in Nederland levert werken meer op. In ons land gaat voor elke 100 euro die een baas betaalt voor een alleenstaande 53 euro naar de staatskas, tegenover 35 euro in Nederland. Bovendien behoud je daar meer sociale voordelen wanneer je tegen een laag inkomen gaat werken, terwijl die bij ons veel vaker vasthangen aan je statuut als niet-werkende.

Zonder noodzakelijk hervormingen zullen de jobs die momenteel worden uitgevoerd door kortgeschoolden het meest in aanmerking komen om geautomatiseerd te worden. Als ook een heel deel van de banen die middengeschoolden uitoefenen overgenomen worden door robots, dan verdringen die opnieuw de kortgeschoolden.

Het integreren van inactieven in de reguliere arbeidsmarkt is een grote uitdaging omdat het vaak gaat om groepen met een grote afstand tot werk. Om deze uitdaging aan te gaan, dient preventie en activering van inactieven een prioriteit te worden over alle beleidsdomeinen. Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt zal trouwens voor vele branches in onze bedrijfswereld de activering van inzetbare werkzoekenden een belangrijk aandachtspunt zijn evenals de nodige HR- en opleidingsinnovatie, aldus het onderzoeksteam van de Universiteit Gent.

3. Grotere veerkracht, leergierigheid, commercieel inzicht en flexibiliteit noodzakelijk in toekomstige retail

De zelfstandige kleinhandel is één van die sectoren waar kortgeschoolden terecht kunnen. Vaak gaat het om jongeren met een geaccidenteerde schoolcarrière en weinig succes in hun zoektocht naar een passende job. Volgens UGent zal die situatie niet onmiddellijk verbeteren als vele van die jobs, die vooral uit operationele taken bestaan, geautomatiseerd worden.

De sociale partners van het Sociaal Fonds 201 (zelfstandige kleinhandel) en 202.01 (grotere zelfstandige supermarkten) hebben in 2022 een convenant of samenwerkingsakkoord getekend met de Vlaamse regering om een toekomstgericht HR- en opleidingsbeleid, duaal leren en inclusie bij de kmo's uit de retail te promoten.

In datzelfde kader werd reeds, samen met hun opleidingscenter PMO en de PXL Hogeschool Hasselt, een studieproject uitgevoerd waarbij de impact van digitalisering en automatisering en het profiel van de winkelbediende werd onderzocht.

Slotsom was dat vooral veerkracht, flexibiliteit, leergierigheid en commercieel inzicht dé attitudes zijn die hierbij de doorslag zullen geven. Deze attitudes zijn nochtans niet diploma gebonden en kunnen, mits de juiste werkcontext en toekomstgericht HR-beleid, ook kortgeschoolden de nodige ontwikkelingsperspectieven bieden. Het wordt zondermeer de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de sociale partners uit de kleinhandel om hiermee aan de slag te gaan bij het uitwerken van toekomstgerichte sectorakkoorden.